

Σημείωμα Καλλιτεχνικής Διευθύντριας

Μέσα σε έναν κόσμο που φλέγεται, σηκώνει αυλαία φέτος το Φεστιβάλ Αθηνών Επιδαύρου. Με 93 παραγωγές, σε 85 ημέρες και τη συμμετοχή περίπου 2.500 περφόρμερ και δημιουργών από κάθε γωνιά της γης, με ένα πρόγραμμα πολυφωνικό, μαχητικό, παρηγορητικό, πολιτικό αλλά γεμάτο αληθινή ομορφιά, με αστέρες διεθνούς βεληνεκούς από τους χώρους του Θεάτρου και της Μουσικής, αλλά και νέα ονόματα στην αιχμή της σύγχρονης πρωτοπορίας, με παραστάσεις Χορού, συναυλίες, περφόρμανς, προβολές, συζητήσεις, εκπαιδευτικά προγράμματα, εκδόσεις, πάρτι, δράσεις με ελεύθερη είσοδο, τιμητικά αφιερώματα, νέες συνεργασίες, ειδικές πλατφόρμες για επαγγελματίες του χώρου και πολλά άλλα, φιλοδοξούμε να σας δείξουμε αυτόν τον κόσμο κάτω από ένα καινούριο φως και να διαστείλουμε τον χρόνο μέσα σας τα βράδια που θα έρθετε μαζί μας.

Πώς να ζήσουμε τη ζωή μας; Πώς να αντέξουμε τη ζωή μας;

Οι παραστάσεις μας φέτος έχουν έναν προσανατολισμό πολιτικό, με την έννοια ότι θέτουν στο επίκεντρό τους τις προκλήσεις της συμβίωσης στις σύγχρονες κοινωνίες: το αίτημα για Δημοκρατία, Δικαιοσύνη και συμπερίληψη, καθώς και την επιτακτική ανάγκη για συμμετοχή στα κοινά. Το νήμα αυτό διατρέχει τον προγραμματισμό μας από την Πειραιώς 260 ως το Ηρώδειο και τα αρχαία θέατρα της Επιδαύρου.

Στο πρόγραμμα της Πειραιώς 260 επιλέξαμε παραστάσεις που, μέσα από διαφορετικές σκηνικές γλώσσες, απαντούν στο διπλό ερώτημα «Πώς να ζήσουμε τη ζωή μας; Πώς να αντέξουμε τη ζωή μας;». Αγγίζουν θέματα ταυτότητας, ερευνούν την επίδραση της τεχνολογίας στην καθημερινή μας ζωή, με την ανάπτυξη της τεχνητής νοημοσύνης, μιλούν για το αίσθημα απομόνωσης σ' έναν κόσμο που ο πολίτης νιώθει αφιλόξενο αλλά και για στιγμές ευδαιμονίας που χαρίζει η συνύπαρξη.

«Μπορεί η τέχνη να σώσει τον κόσμο; Ή μήπως η επιθυμία των καλλιτεχνών να αφήσουν το στίγμα τους μέσα από την τέχνη είναι ουτοπική;» – αυτό είναι το ερώτημα που προτάσσει ο Krzysztof Warlikowski στη νέα του παράσταση, με αφητηρία βιβλία του νομπελίστα συγγραφέα Τζ. Μ. Κουσί. «Πώς μπορεί κανείς να αποσυνδέσει τη διεκδίκηση της διαφορετικότητας από μια ευρύτερα πολιτική στάση;», ρωτά ο Kornél Mundruczó στο *Parallax*, ενώ η Caroline Guiela Nguyen στο *Lacrima* υφαίνει μια ιστορία για την κοινωνική καταπίεση, με όχημα τη δημιουργία

ενός βασιλικού ενδύματος. Συνομιλώντας με την πλούσια παράδοση της αφρικανικής κουλτούρας, ο χορογράφος Serge Aimé Coulibaly από την Μπουρκίνα Φάσο μιλάει, από την πλευρά του, για την επιθυμία της εξέγερσης και το γκρέμισμα του παλιού κόσμου. Ο Λιβανέζος καλλιτέχνης Rabih Mroué παρουσιάζει μια αποκαλυπτική ανατομία κυβερνητικής διαφθοράς, ενώ η Susanne Kennedy επιστρέφει στο Φεστιβάλ και μαζί με τον εικαστικό Markus Selg παρουσιάζει ένα μετα-ανθρωπιστικό φουτουριστικό σχόλιο επάνω στη σχέση ανθρώπου και τεχνολογίας. Σε ανάλογο πνεύμα, οι Forced Entertainment και ο Tim Etchells γιορτάζουν τα 40 χρόνια της ιδιαίτερης παρουσίας τους στις διεθνείς σκηνές με ένα νέο έργο, που σκιαγραφεί τον εγκλωβισμό του σύγχρονου ανθρώπου μέσα σ' ένα περιβάλλον τεχνητής νοημοσύνης.

Θέματα κοινότητας και συμμετοχής αναδεικνύει το πρόγραμμα του Χορού, που ανοίγει αυλαία με το *À la carte* του διεθνούς Έλληνα χορογράφου Γιάννη Μανταφούνη και την Dresden Frankfurt Dance Company. «Μπορούμε να εφεύρουμε καινούργιους χορούς σε μια γιορτή που μας ενώνει;», διερωτάται η Τζένη Αργυρίου με την καινούργια της χορογραφία, ενώ η Αργεντίνα χορογράφος Ayelen Parolin, που έρχεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα, ενορχηστρώνει με χιούμορ την αγωνιώδη προσπάθεια συμπόρευσης των ανθρώπων σ' έναν διαρκώς μεταβαλλόμενο κόσμο. Η καθημερινή κίνηση μιας φοβισμένης κοινωνίας κυριαρχεί στην παράσταση του Ηλία Χατζηγεωργίου, *Scared*, ενώ το *Strong Born* της Kat Válastur συνομιλεί με τον μύθο της Ιφιγένειας σε μια δυναμική τελετουργική παράσταση, εμπνευσμένη από την αρχαία ηρώίδα που κατέχει εξέχουσα θέση στο φετινό πρόγραμμα. Η Αναστασία Βαλσαμάκη, με την παράσταση χορού *The Verso*, αντιστέκεται στην κλασική μετωπική απεύθυνση και δημιουργεί κινούμενα τοπία, ενώ η Ερμίρα Γκόρο επιστρέφει στην Πειραιώς 260 με ένα σόλο εμπνευσμένο από την έννοια του τέλους, σε μια σπονδυλωτή σύνθεση τεσσάρων χορογράφων (Maria Hassabi, Hannes Langolf, Ιωάννα Παρασκευοπούλου, Ερμίρα Γκόρο).

«Εμείς οι εκκρεμείς»*

Το νέο έργο της Βαλέριας Δημητριάδου, *Ενενήντα*, έχει πρωταγωνιστή έναν ηλικιωμένο άνδρα που αρνείται να γεράσει, ενώ επιστρέφει μια περσινή επιτυχία, τα *Τραγούδια του ελληνικού λαού - Drag Oratorio* από τον Γιάννη Σκουρλέτη και τους Bijoux de Kant.

Οι φωνές ανθρώπων μόνων «ενώνονται» στον Κύκλο Μονόλογοι, που περιέχει τέσσερις παραγωγές: Στην Πειραιώς 260 θα συναντήσουμε την *Αγαπημένη του κυρίου Λιν* σε σκηνοθεσία του διακεκριμένου Βέλγου Guy Cassiers. Η Νικαίτη Κοντούρη παρουσιάζει ένα έργο με τίτλο *Κρυπτόγραμμα* του πεζογράφου Μιχάλη Αλμπάτη, που πρώτη φορά γράφει θέατρο, μετά από

πρόσκληση του Φεστιβάλ. Δύο ακόμα μονόλογοι θα παρουσιαστούν στη Μικρή Επίδαυρο, στο πλαίσιο του Κύκλου Contemporary Ancients.

Δημοκρατία / Δικαιοσύνη / Αρχείο

Θέματα Αρχείου και Ιστορίας μάς απασχόλησαν ιδιαίτερως. Ο Καταλανός Roger Bernat θα παρουσιάσει τη δική του οπτική πάνω στη θρυλική χορογραφία της Πίνα Μπάους *The Rite of Spring*. Σε ένα αφιέρωμα στον Λευτέρη Βογιατζή, για τα 80 χρόνια από τη γέννησή του, θα προβληθεί η αρχαιακή βιντεοσκόπηση της ιστορικής *Αντιγόνης* που σκηνοθέτησε στην Επίδαυρο (2006 και 2007), ενώ στενοί του συνεργάτες θα μοιραστούν μαζί μας στιγμές από τη δημιουργία της παράστασης.

Με έμφαση στη διάσταση του Αρχείου, αφιερώνουμε έναν Κύκλο στη Μεταπολίτευση: Η Ξένια Καλπακτσόγλου, ο Χριστόφορος Μαρίνος και ο Χρήστος Χρυσόπουλος αναβιώνουν τη θρυλική τηλεοπτική εκπομπή του Ροβήρου Μανθούλη «Μια ταινία, μια συζήτηση» (ΕΡΤ, 1976 - 1982), σε μια σκηνική εγκατάσταση που ζωντανεύει τη διαλεκτική της Μεταπολίτευσης μέσα από ανοιχτές συζητήσεις, περφόρμανς και προβολές. Ο Μάνος Καρατζογιάννης, με αφορμή την πρόσφατη επέτειο της εξέγερσης του Πολυτεχνείου, σκηνοθετεί την παράσταση *50 χρόνια, μια νύχτα*, που επιχειρεί μια σύγχρονη ανάγνωση της οριακής αυτής στιγμής από τη σκοπιά του θεάτρου. Ο Κύκλος κορυφώνεται με μια συναυλία του Διονύση Σαββόπουλου, που, με πρωτοβουλία του Φεστιβάλ, αναλαμβάνει ρόλο οικοδεσπότη και καλεί σπουδαίους ερμηνευτές να ενώσουν τις φωνές τους σε τραγούδια δικά του και άλλων συνθετών (Θεοδωράκη, Χατζιδάκι, Μαρκόπουλου κ.ά.), συνυφασμένα με το πνεύμα της εποχής.

Η Δημοκρατία και η Δικαιοσύνη ως διαχρονικές διεκδικήσεις αποτελούν λέξεις κλειδιά στο πρόγραμμά μας: *What We Owe Democracy* είναι ο τίτλος μιας τριήμερης πλατφόρμας δράσεων σε συμπαραγωγή με το Δημοτικό Θέατρο Πειραιά και σκηνοθεσία Νίκου Διαμαντή, που εστιάζοντας στο τρίπτυχο Υγεία - Γλώσσα - Τροφή θα διεξαχθεί στο Νοσοκομείο Σωτηρία, στην Εθνική Βιβλιοθήκη και στην Ιχθυόσκαλα Κερατσινίου.

Και το ρεπερτόριο στο Αρχαίο Θέατρο Επίδαυρου, όμως, φωτίζει αυτές τις έννοιες, μέσα από έργα όπως η *Ορέστεια*, που ανεβάζει ο Θεόδωρος Τερζόπουλος με το Εθνικό Θέατρο –το οποίο παρουσιάζει επίσης τις *Βάκχες* του Ευριπίδη σε σκηνοθεσία Θάνου Παπακωνσταντίνου–, οι *Ικέπδες* του Αισχύλου που σκηνοθετεί η Μαριάννα Κάλμπαρη με το Θέατρο Τέχνης και το Θέατρο του Νέου Κόσμου, οι *Όρνιθες* σε σκηνοθεσία Άρη Μπινιάρη, και ο *Πλούτος* σε σκηνοθεσία Γιάννη Κακλέα για το ΚΘΒΕ.

Αρχαίο δράμα με διεθνείς υπογραφές

Ιδιαίτερη σημασία έχουν για εμάς οι παραστάσεις δύο Ευρωπαϊκών δημιουργών που πρωτοστατούν στη διεθνή σκηνή: Ο Τιμοφεί Κουλιάμπιν, μετά από δική μας ανάθεση, θα παρουσιάσει σε παγκόσμια πρεμιέρα την *Ιφιγένεια εν Αυλίδι* του Ευριπίδη, με έναν εξαιρετικό θίασο Ελλήνων ηθοποιών σε μια σύγχρονη πολιτική ανάγνωση του κλασικού έργου – η παράσταση εγγράφεται στο πλαίσιο της σταθερής επίδωξής μας να φέρουμε σε επαφή το ελληνικό θέατρο με εξέχουσες μορφές της σύγχρονης σκηνοθεσίας. Ο Tiago Rodrigues, Πορτογάλος σκηνοθέτης και νέος διευθυντής του Φεστιβάλ της Αβινιόν, έρχεται με το *Not Hecuba*, έργο όπου ο τραγικός μύθος της Εκάβης πλέκεται με την ιστορία μιας ηθοποιού και μητέρας, σε μια παράσταση που, όπως λέει ο τίτλος της, δεν είναι η *Εκάβη* του Ευριπίδη – η παραγωγή αυτή σηματοδοτεί τη νέα κάθοδο της Κομεντί Φρανσαιζ στην Επίδαυρο, κι έχουμε τη χαρά να την παρουσιάζουμε αμέσως μετά την παγκόσμια πρεμιέρα της στην Αβινιόν. Πρόκειται για δύο εντελώς διαφορετικές προσεγγίσεις του Αρχαίου Δράματος, καθώς ο Κουλιάμπιν ακολουθεί το πρωτότυπο έργο του Ευριπίδη, ενώ ο Ροντρίγκες υπογράφει, ως συγγραφέας, ένα νέο θεατρικό έργο με έμπνευση από το αρχαίο πρωτότυπο.

Στην Αθήνα, σε ανάλογη δραματουργική κατεύθυνση κινείται και ο κορυφαίος δημιουργός Simon Stone, που το Φεστιβάλ παρουσιάζει περήφανα για πρώτη φορά στην Ελλάδα ως σκηνοθέτη, με τη θρυλική παραγωγή *Μήδεια* από το Internationaal Theater Amsterdam, στο Θέατρο Παλλάς. Ο Στόουν, πολυσχιδής auteur, με παρουσία στις μεγαλύτερες σκηνές θεάτρου και όπερας του κόσμου αλλά και σημαντικό κινηματογραφικό έργο, υπογράφει μια σύγχρονη μεταφορά του μύθου, υψηλής αισθητικής πνοής, με συνταρακτικές ερμηνείες.

Contemporary Ancients και Μουσική

Στο Μικρό Θέατρο Αρχαίας Επιδαύρου συνεχίζεται, για τέταρτη χρονιά, ο επιτυχημένος Κύκλος Contemporary Ancients, με δύο παραστάσεις σε ενιαία βραδιά οι οποίες συνομιλούν με έργα που θα συναντήσουμε και στο Αρχαίο Θέατρο Επιδαύρου: *Εγώ, μια δούλα* του Βαγγέλη Χατζηγιαννίδη, εμπνευσμένο από την *Εκάβη* του Ευριπίδη, σε σκηνοθεσία Νίκου Χατζόπουλου, και *Ιφιγένεια / Βορά* της Βίβιαν Στεργίου, εμπνευσμένο από την *Ιφιγένεια εν Αυλίδι*, σε σκηνοθεσία Αικατερίνης Παπαγεωργίου.

Στη Μικρή Επίδαυρο θα απολαύσουμε επίσης διαφορετικά είδη μουσικής, όπως κλασικά lieder με τη διεθνή μας υψίφωνο Αλεξία Βουλγαρίδου, τζαζ διασκευές Χατζιδάκι και Τσιτσάνη από τον

μετρ του είδους Δημήτρη Καλαντζή, αλλά και μια ξεχωριστή βραδιά με την Ελεονώρα Ζουγανέλη, που θα ερμηνεύσει αγαπημένα λαϊκά και αρχοντορεμπέτικα.

Εξάλλου, συνεχίζεται και η Πάροδος, το επιτυχημένο διακαλλιτεχνικό ερευνητικό πρόγραμμα (studio residency) που εγκαινιάσαμε το 2021, με συντονιστή φέτος τον σκηνοθέτη Σίμο Κακάλα, ο οποίος θα δουλέψει με νέες καλλιτέχνιδες και νέους καλλιτέχνες πάνω στον *Ορέστη* του Ευριπίδη.

grape – Greek Agora of Performance

Η καινοτόμα πρωτοβουλία grape για τη συστηματική προώθηση και προβολή του ελληνικού Θεάτρου και Χορού, που άρχισε ήδη να δίνει τους πρώτους καρπούς της, συνεχίζεται και φέτος. Οκτώ έργα θα παρουσιαστούν σε ένα συμπυκνωμένο πενήθημερο (21 - 25 Ιουλίου) για επαγγελματίες, διεθνείς καλεσμένους του Φεστιβάλ, αλλά και για το αθηναϊκό κοινό. Για εμάς, η αποστολή του Φεστιβάλ είναι διττή: να παρουσιάσουμε σημαντικούς ξένους καλλιτέχνες στο ελληνικό κοινό αλλά και να δημιουργήσουμε τις συνθήκες, τα εργαλεία, για την ανάδειξη Ελλήνων δημιουργών στις διεθνείς σκηνές.

Όλα τα έργα του grape θέτουν, κατά κάποιον τρόπο, το ερώτημα «Μπορούμε να αντιστρέψουμε για λίγο την οπτική του κόσμου;». Είτε αγγίζουν θέματα πολιτικοκοινωνικά, είτε υπαρξιακά, μέσα από μια πιο ποιητική οπτική, με εργαλεία τον μύθο και τη λαϊκή παράδοση, οι παραστάσεις αυτές φωτίζουν, η καθεμιά με τη δική της καλλιτεχνική γλώσσα, τη σχέση μας με το σήμερα.

Οι καλλιτέχνες του grape φέτος είναι: Ανέστης Αζάς, Κατερίνα Ανδρέου, Mario Banushi, Χαρά Κότσαλη, Γιολάντα Μαρκοπούλου - Ομάδα Station Athens, Ευθύμης Φιλίππου - Αγγελική Παπούλια, Ζωή Χατζηαντωνίου και Αργυρώ Χιώτη.

«Οι μάγοι στη σκηνή»*

Στο Ηρώδειο παρουσιάζουμε ένα πολύ στιβαρό πρόγραμμα με μεγάλες ορχήστρες, κορυφαίους μαέστρους και ερμηνευτές, όπως και σπουδαίες μορφές της σύγχρονης και της ελληνικής Μουσικής, ενώ, μετά από πολλά χρόνια, επιστρέφει ο Χορός, με ένα μεγάλο καλλιτεχνικό γεγονός, τη νέα δημιουργία της Anne Teresa De Keersmaeker και των Rosas, σε μια χορογραφία που θα κατακλύσει τη σκηνή με την εκρηκτική της ενέργεια.

Ως προς το κλασικό ρεπερτόριο, επιδιώξαμε μια ισορροπία ανάμεσα σε νεότερες ορμητικές δυνάμεις της μουσικής, όπως ο ιδιοσυγκρασιακός κόντρα τενόρος Jakub Józef Orliński και ο

αρχιμουσικός Santtu-Matias Rouvali, καταξιωμένα ονόματα, όπως οι Emanuel Ax, Λεωνίδας Καβάκος και Yo-Yo Ma, και σπουδαία ορχηστρικά σύνολα: την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, με τον Λουκά Καρυτινό και τον διάσημο Αμερικανό, εσθονικής καταγωγής μαέστρο Neeme Järvi, την Chamber Orchestra of Europe, με τον Simon Rattle, τη Φιλαρμονική του Γκκρατς, με τον Βασίλη Χριστόπουλο, τη Philharmonic Brass, με τον Philippe Auguin, και τη Philharmonia Orchestra. Σπουδαίες γυναίκες ερμηνεύτριες θα λαμπρύνουν επίσης το πρόγραμμά μας: Khatia Buniatishvili, Patricia Koratchinskaja, Magdalena Kožená και Αλεξία Μουζά. Το πρόγραμμα του Ηρωδείου ανοίγει και κλείνει με τις δύο παραγωγές όπερας από την Εθνική Λυρική Σκηνή.

Στο ελληνικό μας πρόγραμμα συναντάμε τρεις προσωπικότητες της εγχώριας μουσικής σκηνής: τον Διονύση Σαββόπουλο, με τη συναυλία – αφιέρωμα στη Μεταπολίτευση, την Τάνια Τσανακλίδου, με μια μουσική παράσταση που διασχίζει τα 50 χρόνια της δισκογραφίας της, και τον Μίμη Πλέσσα, ο οποίος φέτος κλείνει 100 χρόνια ζωής και τον τιμούμε με μια συναυλία-αφιέρωμα στη μυθική πορεία του.

Ως προς τη σύγχρονη μουσική, θα έχουμε την ευκαιρία να απολαύσουμε την αντισυμβατική καλλιτέχνη και ακτιβίστρια ΑΝΟΗΝΙ με τους Johnsons, στην παγκόσμια πρεμιέρα της περιοδείας τους, τις αγαπημένες μελωδίες της Loreena McKennitt, το φαινόμενο Sting αλλά και τον θρύλο της τζαζ Charles Lloyd, με το κουαρτέτο του και την guest συμμετοχή της Μαρίας Φαραντούρη.

«Άλλοι γαλαξίες»*

Με το βλέμμα στην επέτειο των 70 χρόνων διαδρομής του Φεστιβάλ, το 2025, διευρύνουμε τη συνεργασία μας με ιστορικούς θεσμούς και ποικίλους χώρους στην πόλη, από την Ιχθυόσκαλα Κερατσινίου ως το Θέατρο Παλλάς, από την αλάνα του ΙΜΕ ως την ιστορική αίθουσα της Παλαιάς Βουλής, από το ΕΜΣΤ και την Εθνική Βιβλιοθήκη ως το Νοσοκομείο Σωτηρία, το Σύγχρονο Θέατρο και το Ωδείο Αθηνών.

Σε συμπαραγωγή με το Ωδείο Αθηνών επανέρχεται ανανεωμένο το Subset Festival, η πολυπρισματική μουσική πλατφόρμα που εστιάζει στον διάλογο της σύγχρονης μουσικής με τα νέα μέσα. Αναθέσεις σε ελληνικά σύνολα και καλλιτέχνες, αλλά και workshops, προβολές και ξένοι καλεσμένοι θα συνθέσουν και φέτος ένα πανόραμα μουσικής έκφρασης, που κατέχει ξεχωριστή θέση στο Φεστιβάλ και συσπειρώνει ένα καινούργιο κοινό. Από τον Raed Yassin μέχρι τον Αλέξανδρο Δρυμωνίτη, και από τη Laurel Halo μέχρι τον Ben Frost και τους Kaleidoskop με τη Maya Dunietz, μεταξύ άλλων, αλλά και μια σπέσιαλ προβολή, του *Ryūichi Sakamoto: Opus* σε

σκηνοθεσία του Ιάπωνα Neo Sora, το φετινό Subset Festival θα μας απογειώσει.

Μια νέα συνεργασία με το Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης ξεκινάει μέσα από τον κύκλο συζητήσεων Future Perfect - Η εποχή της αμηχανίας. Γνωστά ονόματα της ελληνικής indie και alternative σκηνής θα φιλοξενήσει το Indie Playground Festival, που διοργανώσαμε πρώτη φορά πέρυσι, σε συνεργασία με το Κέντρο Πολιτισμού «Ελληνικός Κόσμος» και τη United We Fly, και επιστρέφει φέτος στον βιομηχανικό χώρο Playground 260. Καθ' όλη τη διάρκεια του Φεστιβάλ, συζητήσεις, πάρτι, live στην Πλατεία της Πειραιώς 260, μαζί με pre- και post-show talks ενισχύουν τη φεστιβαλική εμπειρία.

Ευχαριστώ από καρδιάς όλους τους ανθρώπους του Φεστιβάλ, και ιδιαίτερα τους Καλλιτεχνικούς Συμβούλους, για την πολύτιμη δημιουργική συμβολή τους στην προετοιμασία του προγράμματος. Θερμές ευχαριστίες οφείλονται στη Διοίκηση, στον Γενικό Διευθυντή Γιάννη Καπλάνη, αλλά ιδιαίτερος στον Πρόεδρο, Δημήτρη Πασσά, με τον οποίο συμπορευόμαστε αρμονικά εδώ και πέντε χρόνια.

Ειδικές ευχαριστίες στους χορηγούς μας, παλιούς και νέους, που στηρίζουν το όραμα για ένα τολμηρό πρόγραμμα.

Το καλοκαίρι είναι συνυφασμένο με το Φεστιβάλ εδώ και 69 χρόνια. Σας περιμένουμε!

Κατερίνα Ευαγγελάτου
*Καλλιτεχνική Διευθύντρια
Φεστιβάλ Αθηνών Επιδαύρου*

* Στίχοι του Διονύση Σαββόπουλου